

TEORETIČNI DEL USPOSABLJANJA**SPLOŠNI DEL**

(kategorije AM, A, A1, A2, A, B, B1, B1E, BE, C, C1, C1E, CE, D, D1, D1E, DE in F)

TEMATSKI SKLOP	UČNA TEMA
Splošna pravila in predpisi v cestnem prometu	– Načela cestnega prometa, obveznosti in odgovornosti udeležencev v cestnem prometu. – Pogoji za vožnjo vozil, vožnja s spremljevalcem, voznik začetnik. – Usposabljanje kandidatov za voznike motornih vozil. – Predpisi, ki se nanašajo na dokumente potrebne za uporabo vozila (pogoji za izdajo vozniškega dovoljenja, zamenjava vozniškega dovoljenja, mednarodno vozniško dovoljenje). – Kategorije motornih in priklopnih vozil. – Izrazi v cestnoprometni zakonodaji.
Obveznosti voznikov in prometne nesreče	– Vloga udeleženca v prometu (odgovornost za lastno varnost in varnost drugih, lastni motivi sodelovanja v prometu v socialnem okviru, identiteta voznika). – Graditev dobrih medčloveških odnosov med udeleženci v prometu (vozniška kultura, strpnost, solidarnost in humanost medsebojnih odnosov, komunikacija med udeleženci v prometu, defenzivna vožnja). – Prometna nesreča in vrste prometnih nesreč. – Dolžnostna ravnanja ob nesreči – postopek reševanja glede na kategorijo prometne nesreče in pomoč žrtvam v prometni nesreči, kadar je to potrebno (zavarovanje kraja nesreče, obveščanje, ravnanje ob nesreči na avtocesti).
Naprave za urejanje prometa	– Razumevanje sporočilne vrednosti prometne signalizacije in njen vpliv na voznikovo vedenje (prometna signalizacija, cestna oprema, naprave za umirjanje cestnega prometa ter znaki, ukazi in odredbe, ki jih dajejo policisti).

<i>Vožnja po cesti</i>	– Voznikov nadzor nad vozilom med vožnjo po cesti (fizikalne sile, ki delujejo na vozilo med vožnjo, zavorna pot, pot ustavljanja in oprijemanje cestišča v različnih cestnih ali vremenskih razmerah). – Posebnosti vožnje glede na kategorijo ceste (vožnja v naselju, zunaj naselja, po avtocesti). – Ocenjevanje razdalje med vožnjo in upoštevanje varnostne razdalje med vozili. – Proces predvidevanja prometnih okoliščin glede na vidljivost, vremenske razmere in reakcijski čas udeležencev v prometu (opazovanje, zaznavanje, presojanje in odločanje). – Dejavniki tveganja pri vožnji, povezani z voznimi razmerami (vreme, vožnja podnevi ali ponoči, zimske razmere, vožnja v naselju in zunaj njega). – Dejavniki tveganja pri vožnji v cestnih predorih.
<i>Pravila cestnega prometa</i>	– Razumevanje prometnih pravil in njihov vpliv na voznikovo ravnanje (vožnja z vozilom po cesti, vključevanje v promet, spremembe smeri in premiki z vozilom, vzvratna vožnja, hitrost vožnje, vožnja mimo ovire, prehitevanje, obračanje, srečanje, vključevanje v cestni promet, približevanje križišču in razvrščanje, prednost v križišču, vožnja na križišču, krožni promet, prehod za pešce, prehod ceste čez železniško progo, ustavitev in parkiranje, območje kratkotrajnega parkiranja, označitev ustavljenih vozil). – Pomen ter uporaba naprav in znakov za komunikacijo med udeleženci v prometu (smerne in varnostne utripalke, nakazovanje smeri z roko, zavorne luči, svetlobni in zvočni opozorilni znak za vzvratno vožnjo).
<i>Varstvo udeležencev cestnega prometa</i>	– Dejavniki tveganja, povezani s pomanjkanjem izkušenj drugih udeležencev v prometu (otroci, pešci, kolesarji in ljudje z zmanjšano mobilnostjo, vozniki začetniki). – Dejavniki tveganja, povezani z mobilnostjo in vožnjo v cestnem prometu (varstvo otrok, prevoz skupine otrok, pešci, posebna prevozna sredstva, območje umirjenega prometa, območje za pešce, območje omejene hitrosti, javni prevoz, vstopanje in izstopanje potnikov, prevoz oseb, odpiranje vrat vozila, zapustitev vozila, vozniki koles in koles s pomožnim motorjem, vozniki motornih koles in koles z motorjem, vožnja tirnih vozil, vožnja vprežnih vozil, vožnja po avtocesti in cesti, rezervirani za motorna vozila, lokalni promet, omejitev prometa). – Dejavniki tveganja, povezani z ovirami v cestnem prometu (delo na cesti, organizirana kolona vozil, vozila s prednostjo in vozila za spremstvo, vozila z rumeno utripajočo lučjo, vozila za izredni prevoz in javne prireditve na cesti). – Motivi udeležencev v prometu za varno ravnanje in sodelovanje/sobivanje z drugimi udeleženci v prometu (socialne norme, vpliv drugih na lastno ravnanje).
<i>Samopresoja in psihofizično stanje udeležencev cestnega prometa</i>	– Dejavniki tveganja, povezani z napačno oceno lastnih sposobnosti in omejitev (življenjski slog, vpliv okolja, družbeni in kulturni položaj, starost, pritisk sovrstnikov). – Spremembe v vedenju voznika zaradi vpliva alkohola, drog in drugih psihoaktivnih snovi, razpoloženja in utrujenosti (preverjanje psihofizičnega stanja, strokovni pregled).

Varnostni ukrepi pri vozilu	– Pogoji za udeležbo vozila v prometu (registracija vozil, odjava vozila, tehnični pregledi). – Pravilna uporaba varnostne opreme vozila (pravilna nastavitve sedeža, uporaba varnostnih pasov, vzglavnikov, opreme za varnost otroka in obvezne opreme vozila). – Varnostni dejavniki, povezani z vožnjo vozila in prevozom potnikov (vidljivost iz vozila, pravilna uporaba vzratnih ogledal, pravilna uporaba naprav in opreme vozila, luči in odsevniki na vozilu, uporaba luči v prometu, zvočni in svetlobni opozorilni znaki, tovor na vozilu, označitev tovora, obremenitev vozila, izredni prevoz, nalaganje in razlaganje tovora, vleka priklopnega vozila, prepoved uporabe nekaterih naprav ali opreme). – Ravnanje ob okvari vozila, varnostni ukrepi pri zupuščanju vozila in vleka pokvarjenega vozila.
Mehanski vidiki v zvezi s prometno varnostjo	– Nadzorovanje kontrolnih luči na armaturni plošči ter nivoja olja in drugih tekočin v motorju. – Prepoznavanje najpogostejših napak na vozilu (na krmilnem, vzmetnem in zavornem sistemu, pnevmatikah, lučeh in smernih utripalkah, odsevniki, vzratnih ogledalih, vetrobranskem steklu in brisalcih, izpušnem sistemu in varnostnih pasovih).
Varnostni ukrepi v cestnem prometu	– Varnostni ukrepi v cestnem prometu (odgovornost lastnika vozila, ukrepi ob ogrožanju ali povzročitvi prometne nesreče, globa, izrekanje kazenskih točk v prometu s prenehanjem veljavnosti voziškega dovoljenja, zdravstveni pregledi voznikov, strokovni in inšpekcijski nadzor, prepoved vožnje in začasni odvzem voziškega dovoljenja, zaseg motornega vozila, odvzem prostosti, izločitev vozila iz prometa, odreditev tehničnega pregleda, tehtanje vozila, odstranitev nepravilno parkiranega vozila, odstranitev zupuščenega vozila, prepoved vleke vozil, začasni ukrepi ob ugotovljenih pomanjkljivostih na cesti, prepoved vožnje osebi, ki ni sposobna voziti).
Uporaba vozila glede na okolje	– Uporaba vozila glede na okolje (omejitve izpustov toplogrednih plinov iz prometa, starost osebnih avtomobilov, uvajanje alternativnih vrst goriva, vplivi prometa na kakovost zraka, varstvo cest in okolja, divjad na cesti, pravilna uporaba zvočnih opozorilnih znakov ...) – Gospodarna vožnja (trajnostna mobilnost, načelo <i>voziti se skupaj namesto vsak v svojem vozilu</i>, pomen javnega prevoza, sistem <i>parkiraj in se pelji</i> ...). – <u>Ekološka vožnja</u> (uporaba vozil z nizkimi stopnjami emisij-CO₂, trdih delcev-PM in dušikovih oksidov-NO_x, uporaba pnevmatik z nizkim kotalnim uporom, redno preverjanje tlaka v pnevmatikah, načrtovanje poti, predvidevanje prometnega toka prometa, enakomerno pospeševanje vozila, teža vozila in uporaba strešnih nosilcev, pomembnost menjave prestavnih razmerij pri nizkih vrtiljajih motorja, uporaba električne dodatne opreme vozila, ugašanje vozila ...).

DODATNI DEL	
TEMATSKI SKLOP	UČNA TEMA
Posebnosti usposabljanja pri kategorijah AM, A1, A2, A in B1	– Uporaba zaščitnih potrebščin (oblačila, obutev, čelada, rokavice). – Pravilni sedežni položaj, pravilen položaj motorista ter pravilen način vodenja in obvladovanja krmiljenja motornega kolesa – Dejavniki tveganja, povezani z dinamiko in hitrostjo kolesa z motorjem, v naselju. – Vidnost voznikov motornih koles, koles z motorjem in štirikoles za druge uporabnike cest. – Dejavniki tveganja, ki se nanašajo na različne razmere na cesti (posebna pozornost spolzkim delom, kakršni so pokrovi odtočnih kanalov, tramvajski in železniški tiri, talne označbe, makadam, prašno vozišče, različna granulacija asfaltne površine, poškodovano vozišče...). – Mehanski vidiki v zvezi s prometno varnostjo (dodatna pozornost na stikalu za ustavitev v sili). – Značilnosti štirikolesa in dejavniki tveganja povezani z načinom vožnje – vožnja v krivinah, zaviranje, krmiljenje ... (samo za kategorijo B1).
Posebnosti usposabljanja pri kategorijah C, C1, C1E, CE, D, D1, D1E, DE	– Pravila o trajanju vožnje, odmorih in počitkih. – Uporaba opreme za registriranje. – Uporaba naprave za nadzorovanje dela voznika in gibanja vozila v cestnem prometu (tahograf). – Pravila glede vrste prevoza blaga ali potnikov v cestnem prometu. – Dokumenti v vozilu in transportni dokumenti (za notranji in mednarodni prevoz blaga in potnikov v cestnem prometu). – Ravnanje ob prometni nesreči (ukrepi po nesreči ali podobnem dogodku, vključno z ukrepanjem v sili – evakuacija potnikov). – Varnostni ukrepi, ki jih je treba sprejeti med odstranjevanjem in zamenjavo koles. – Pravila o teži in dimenzijah vozil. – Oviranje vidnega polja zaradi lastnosti vozil. – Varnostni dejavniki glede obremenitve vozil – nadzor tovora (nalaganje in pričvrstitev), težave z različnimi vrstami tovora (tekočine, viseči tovari ...), natovarjanje in raztovarjanje blaga in uporaba opreme za natovarjanje (samo kategoriji C in CE). – Voznikova odgovornost glede prevoza potnikov: njihovo udobje in varnost, prevoz otrok (samo kategorije D, D1, DE, D1E). – Načela konstrukcije in delovanja motorjev z notranjim izgorevanjem, motornih tekočin (motorno olje, hladilna tekočina, tekočina za hidravlične mehanizme, tekočina za pranje vetrobranskega stekla), sistema izgorevanja goriva, električnega sistema, sistema vžiga, prenosa (sklopke, menjalnika ...). – Podmazovanje in zaščita pred zmrzovanjem. – Načela konstrukcije, montaže in pravilne uporabe pnevmatik ter skrb zanje. – Delovanje in dnevno vzdrževanje servosistemov za zaviranje in krmiljenje, ter uporaba sistema pri blokiranju koles. – Delovanje in dnevno vzdrževanje sistemov sklopk (samo kategorije CE, DE in D1E). – Metode za določanje vzrokov okvar. – Preventivno vzdrževanje vozil in potrebna sprotne popravila. – Voznikova odgovornost glede prevzema, prevoza in dobave blaga v skladu z dogovorjenimi pogoji (samo kategoriji C in CE).

***Posebnosti
usposabljanja
za kategoriji
F in G***

- Varnostni ukrepi, ki jih je treba sprejeti med odstranjevanjem in zamenjavo koles.
- Pravila o teži in dimenzijah vozil.
- Oviranje vidnega polja zaradi lastnosti vozil.
- Varnostni dejavniki glede obremenitve vozil – nadzor tovora (nalaganje in pričvrstitev), težave z različnimi vrstami tovora (tekočine, viseči tovari ...).
- Podmazovanje in zaščita pred zmrzovanjem (samo kategorija F).
- Načela konstrukcije, montaže in pravilne uporabe pnevmatik ter skrb zanje (samo kategorija F).
- Delovanje in dnevno vzdrževanje servosistemov za zaviranje in krmiljenje, ter uporaba sistema pri blokiranju koles.
- Metode za določanje vzrokov okvar.
- Preventivno vzdrževanje vozil in potrebna sprotne popravila.
- Varno delo s traktorji in njihovimi priključki (samo kategorija F).
- Varno delo z delovnimi stroji, motokultivatorji in njihovimi priključki (samo kategorija G).

**PRAKTIČNI PROGRAM USPOSABLJANJA KANDIDATOV
ZA VOZNIKE ENOSLEDNIH MOTORNIH VOZIL**

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
1. učna stopnja	1.1 Priprava na vožnjo	Kandidat se usposobi za: – pravilno uporabo zaščitne opreme motorista (zaščitna čelada, rokavice, motoristični škornji in obleka z zaščitnimi elementi), – opozarjanje na zatemnjeni vizir, sončna očala rosenje in mehansko poškodbo vizirja – poznavanje osnovnih tehničnih lastnosti vozila (masa, nosilnost, moč motorja, pospeški in izvedba zavor), – razumevanje fizikalnih osnov stabilnosti enoslednega vozila (vpliv globine vzorca tekalne površine in tlaka v pnevmatikah na vožnjo), obtežitev in pravilna razporeditev tovora, – poznavanje naprav na vozilu, njihove pravilne uporabe ter obvladovanje preizkusa delovanja (svetlobnih in zvočnih) naprav, preverjanje napetosti verige, preizkus in pregled zavor, preverjanje stanja pnevmatik, kolesnega obroča in špic ter nivoja olja, – odstranitev vozila s stojala in drža prostostoječega motornega kolesa, – hoja ob in okoli vozila brez pomoči motorja in potiskanje vozila, – pravilno sedenje na enoslednem vozilu, – razumevanje ravnanja ob neizogibnem padcu in prekinitev električnega napajanja motorja, – dviganje motornega kolesa s tal, – parkiranje vozila na njegovo stojalo, – nastavitev vzratnih ogledal, – določitev mrtvih kotov opazovanja.
	1.2 Počasna vožnja	Kandidat se usposobi za: – zagon in ugašanje motorja, speljevanje in ustavljanje, – izvajanje elementa (spelji – ustavi), – vzratni premik sede na motorju, – vožnjo z eno roko izmenično leva, desna v blagem zavoju (samo za kategorijo AM), – vožnjo z eno roko z obračanjem glave izmenično levo, desno in nakazovanjem spremembe smeri z roko

		(samo za kategorijo AM), – počasno vožnjo naravnost, – prestavljanje iz prve v drugo prestavo, – pospeševanje in zmanjševanje hitrosti vožnje ter ustavitv, – vožnjo z vmesno menjavo prestavnega razmerja, – dinamično pospeševanje, – naglo zaviranje.
	1.3 Vožnja in menjava prestavnih razmerij	Kandidat se usposobi za: – slalom pri počasni vožnji, – vožnjo z eno roko, – pravilno uporabo prednje in zadnje zavore (ločeno zaviranje s sprednjo oz. zadnjo zavoro), – zaviranje z obema zavorama hkrati, – vožnjo daljšega aritmičnega slaloma, – speljevanje, vožnjo in ustavljanje na neutrjeni površini oziroma na makadamski cesti.
	1.4 Vožnja osmice in ustavljanje v sili	Kandidat se usposobi za: – izvajanje elementa U, – vožnjo v krogu s postopnim spreminjanjem premera kroga, hitrosti in smeri vožnje, – vožnjo osmice na omejenem prostoru z ustreznim nagibom motornega kolesa, – seznanitev z nenadnim zaviranjem zaradi višje sile, – zaviranje v sili.
	1.5 Vožnja na klancu in izogibanje oviri	Kandidat se usposobi za: – speljevanje na klancu, – polkrožno obračanje na klancu, – polkrožno obračanje z manevriranjem na klancu, – spremljanje prometa za vozilom v ogledalih, – uporabo vzratnih ogledal pred spremembo smeri vožnje, – uporabo smernih utripalk, – uporabo vzratnih ogledal pred in med zaviranjem, – hitro pospeševanje do določene hitrosti in zaviranje pred oviro, – izognitev oviri s predhodnim zaviranjem, – izognitev oviri brez uporabe zavor.

	1.6 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno izvajanje osnovnih elementov tehnike vožnje na postavljenem poligonu. Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.
--	---	--

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
2. učna stopnja	2.1 Vključevanje v promet in vožnja po manj prometnih cestah zunaj naselja	Kandidat se usposobi za: – vključevanje v promet s poligona, kolovozne poti ali druge neprometne površine, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – nakazovanje smeri vožnje z roko oziroma z uporabo smernih utripalk, – držanje pravilne lege in hitrosti vozila na smernem vozišču, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po cestah zunaj naselja, – predvidevanje dejanske nevarnosti, – zaviranje pri višjih hitrostih, – pravilno oceno varnostne in minimalne varnostne razdalje, – pravilno oceno razdalje med vozili, – pospeševanje in zmanjševanje hitrosti, – vožnjo mimo ovire na vozišču, – vožnjo po klancu navzgor in navzdol, – vožnjo po cesti skozi gozdno območje, – vožnjo prek nevarnega prevoja ali večje grbe na cesti, – speljevanje na klancu, – polkrožno obračanje na klancu, – srečanje na zoženem delu ceste, – prehitevanje kolesarjev in pešcev, – pravilno uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov.

	2.2 Vožnja po manj prometnih cestah v naselju	Kandidat se usposobi za: – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – pravilno držo telesa med vožnjo v različnih okoliščinah, pri različnih hitrostih in na različnih izvedbah motornih koles, – prepoznavanje vplivov izrednih vremenskih razmer in posebnih nepredvidljivih okoliščin na stabilnost vozila in vidljivost (dež – luže, megla, bočni veter, spolzko vozišče – mastni madeži, pesek, talne označbe, neravna podlaga – jaški, poškodbe vozišča, tirnice ...), – predvidevanje dejanske nevarnosti, – nakazovanje smeri in spremembo lege na smernem vozišču, – upoštevanje varnostne in minimalne varnostne razdalje, – poznavanje nevarnosti pri vožnji na križiščih za enosledna vozila, – približevanje in vožnjo prek prehoda za pešce, – približevanje in vožnjo prek kolesarske steze, – razvrščanje pred križiščem in vožnjo naravnost skozenj, – razvrščanje pred križiščem in v križišču zavijanje desno, – razvrščanje pred križiščem in v križišču zavijanje levo, – prehitevanje kolesarjev in pešcev, – vožnjo mimo avtobusnih postajališč, – pravilno uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov.
	2.3 Vožnja na križišču s krožnim prometom	Kandidat se usposobi za prepoznavanje nevarnosti pri vožnji na križišču s krožnim prometom za enosledna vozila ter za razvrščanje pred takim križiščem in vožnjo skozenj.

	2.4 Vožnja mimo	Kandidat se usposobi za prepoznavanje nevarnosti pri vožnji mimo ovir na vozišču za enosledna vozila in vožnji mimo: – otoka za pešce in drugih objektov na cesti, – ustavljenega ali parkiranega vozila, – območja parkiranih vozil, – ustavljenega vozila javnega prevoza potnikov, – ustavljenega vozila za prevoz otrok, – vozila, ki zavija levo, – ustavljene kolone vozil, – na območju umirjenega prometa.
	2.5 Ustavljanje in parkiranje	Kandidat se usposobi za: – ustavljanje in bočno parkiranje, – parkiranje v parkirni prostor, – vožnjo in parkiranje v garažni hiši.
	2.6 Vožnja preko prehoda ceste čez železniško progo	Kandidat se usposobi za prepoznavanje nevarnosti pri prehodu ceste čez železniško progo za enosledna vozila ter za približevanje in vožnjo prek: – zavarovanega prehoda ceste čez železniško progo, – nezavarovanega prehoda ceste čez železniško progo.
	2.7 Vožnja po enosmernih cestah	Kandidat se usposobi za vožnjo po enosmerni cesti in razvrščanje pred križiščem na: – dvosmernem vozišču ter za zavijanje na enosmerno cesto, – enosmerni cesti ter za zavijanje na dvosmerno vozišče, – enosmerni cesti ter za zavijanje na enosmerno cesto.
	2.8 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno in varno vožnjo na cestah z redkim prometom v naselju in zunaj njega, tako da: – upošteva prometne predpise, navodila policije in prometnih redarjev. – ustrezno predvideva morebitne in dejanske nevarnosti ter se pravilno odzove. – upošteva načelo zaupanja v prometu. – upošteva načelo defenzivnega ravnanja v prometu. – upošteva načelo zaščite šibkejših udeležencev v prometu. Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
3. učna stopnja	3.1 Vožnja po večpasovnih cestah v naselju	Kandidat se usposobi za: – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po večpasovnih cestah v naselju, – načrtovanje vožnje po cestah v naselju, – vožnjo po večpasovni cesti v naselju in menjavo prometnih pasov, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – upoštevanje varnostne in minimalne varnostne razdalje v gostem prometu, – približevanje in vožnjo prek prehoda za pešce, – približevanje in vožnjo prek kolesarske steze, – razvrščanje pred križiščem in vožnjo naravnost skozi križišče, kjer je promet urejen s svetlobnimi prometnimi znaki, – razvrščanje pred križiščem in zavijanje desno v križišču, kjer je promet urejen s svetlobnimi prometnimi znaki, – razvrščanje pred križiščem in zavijanje levo v križišču, kjer je promet urejen s svetlobnimi prometnimi znaki, – vožnjo skozi križišče, kjer promet ureja policist, – pravilno prehitevanje in vožnjo mimo, – pravilno uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov, – vožnjo v zoženem delu vozišča in izmenično vključevanje vozil – sistem zadrge.
	3.2 Vožnja v gostem prometu po cestah zunaj naselja	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje po cestah zunaj naselja, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po večpasovnih cestah zunaj naselja,

		– predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – vožnjo v ovinkih, – dohitevanje in prehitevanje enoslednih in dvoslednih vozil, – ravnanje, ko ga prehitevajo druga vozila, – vožnjo v koloni, – vožnjo v skupini, – upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni, – vožnjo skozi predor, – vožnjo čez mostove (viadukte), – vožnjo po makadamski cesti, – vožnjo v različnih vremenskih razmerah, – pravilno ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči.
	3.3 Vožnja ponoči in ob zmanjšani vidljivosti	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje ponoči v naselju in zunaj njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji ponoči in ob zmanjšani vidljivosti, – opazovanje prometa pred vozilom v nočnih razmerah ter z uporabo vzratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega. – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – pravilno uporabo luči na osvetljenem in neosvetljenem delu vozišča v naselju in zunaj njega, – pravilno dohitevanje in prehitevanje ponoči, – vožnjo ponoči s primerno hitrostjo glede na gostoto prometa oziroma vremenske razmere, – pravočasno zaznavanje pešcev in kolesarjev, – pravočasno zaznavanje nevarnosti naleta divjadi, – upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni, – vožnjo v ovinkih, – vožnjo v različnih vremenskih razmerah, – pravilno ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči.

	3.4 Vožnja po avtocesti in cesti, rezervirani za motorna vozila (za vse kategorije enoslednih motornih vozil razen kategorije AM)	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje po avtocesti oziroma cesti, rezervirani za motorna vozila, – uporabo pospeševalnega pasu za vključitev na avtocesto oziroma cesto, rezervirano za motorna vozila, – pravilno ravnanje, ko se na avtocesto oziroma cesto, rezervirano za motorna vozila vključujejo druga vozila, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po avtocesti in cesti rezervirani za motorna vozila, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – vožnjo s primerno hitrostjo glede na gostoto prometa oziroma vremenske razmere, – upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni, – pravilno dohitevanje in prehitevanje enoslednih in dvoslednih vozil, – ravnanje, ko ga dohitevajo oziroma prehitevajo druga vozila, – vožnjo ponoči oziroma ob zmanjšani vidljivosti, – pravilno uporabo odstavnega pasu in ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči, – pravilno uporabo zaviralnega pasu za izključitev z avtoceste oziroma ceste, rezervirane za motorna vozila.
	3.5 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno in varno vožnjo na cestah z gostim prometom v naselju in zunaj njega ter na avtocesti oziroma cesti, rezervirani za motorna vozila, tako da: – upošteva prometne predpise, navodila policije in prometnih redarjev; – ustrezno predvideva morebitne in dejanske nevarnosti in jih pravilno reši; – upošteva načelo zaupanja v prometu; – upošteva načelo defenzivnega ravnanja v prometu; – upošteva načelo zaščite šibkejših udeležencev v prometu. Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.

**PRAKTIČNI PROGRAM USPOSABLJANJA KANDIDATOV
ZA VOZNIKE DVOSLEDNIH MOTORNIH VOZIL**

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
1. učna stopnja	1.1 Priprava za vožnjo	Kandidat se seznani z osnovnimi značilnosti motornega vozila in se usposobi, za: – pravilno uporabo zaščitne opreme (samo za kategorijo B1), – uporabo posamezne naprave in opreme vozila, – uporabo opozorilne naprave in kontrolnih luči na armaturni plošči, – pravilno odpiranje in zapiranje vrat, – nastavitev sedeža, pravilno sedenje in držo rok na volanu, – nastavitev naslonjala za glavo in uporabo varnostnih pasov, – nastavitev vzvratnih ogledal, – uporabo stopalke za sklopko, zavoro in plin, – uporabo ročne zavore, – uporabo prestavne ročice in izbiro ustreznega prestavnega razmerja, – zagon motorja poleti in pozimi, – menjavo rezervnega kolesa oziroma uporabo nadomestnih sistemov (opisno), – izvedbo varnostnih ukrepov ob koncu vožnje in izstopu iz vozila, – preverjanje zavorne in hladilne tekočine ter tekočine za pranje vetrobranskega stekla, preverjanje motornega olja, pnevmatik in vizualni pregled vozila.

	1.2 Počasna vožnja	Kandidat se usposobi za: – pravilno uporabo sklopke in plina pri speljevanju, – pravilno držo rok na volanu in vrtenje volana, – počasno vožnjo z drsečo sklopko naravnost naprej, – vijugasto vožnjo v prvi prestavi naprej, – prestavljanje v drugo prestavo in ustavljanje, – počasno vožnjo naravnost vzvratno, – počasno vijugasto vožnjo vzvratno, – vožnjo skozi ovire naprej in vzvratno, – vzvratno vožnjo pod pravim kotom.
	1.3 Vožnja in menjava prestavnih razmerij	Kandidat se usposobi za: – speljevanje in pospeševanje hitrosti, – enakomerno pospeševanje vozila in prestavljanje v višje prestave pri nizkih vrtljajih motorja, – zmanjševanje hitrosti z uporabo delovne zavore, odvzemom plina in prestavljanjem v nižje prestave, – spreminjanje smeri vožnje – slalom, – vožnjo čez oviro.
	1.4 Vožnja na klancu in ustavljanje v sili	Kandidat se usposobi za: – ustavljanje na klancu, – speljevanje z uporabo ročne zavore na klancu navzgor/navzdol, – speljevanje z uporabo delovne zavore na klancu navzgor/navzdol, – ustavljanje v sili, – ustavitev vozila na določenem mestu.

	1.5 Obračanje vozila	Kandidat se usposobi za: – določitev mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – spremljanje prometa v ogledalih ob upoštevanju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – uporabo vzratnih ogledal pred spremembo smeri vožnje, – uporabo smernih utripalk, – uporabo vzratnih ogledal pred in med zaviranjem, – uporabo vzratnih ogledal pri vzratni vožnji, – polkrožno obračanje, – obračanje z manevriranjem, – obračanje z uporabo stranske ceste.
	1.6 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno izvajanje osnovnih elementov tehnike vožnje. Kandidat je usposobljen uporabljati sekundarne naprave za upravljanje vozila (naprave za čiščenje in odmrzovanje vetrobranskega stekla, naprave za prezračevanje vozila in luči na vozilu). Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
2. učna stopnja	2.1 Vključevanje v promet in vožnja po manj prometnih cestah zunaj naselja	– Kandidat se usposobi za: – varno vključevanje v promet s poligona, kolovozne poti ali druge neprometne površine, – pravilno uporabo smernih utripalk, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – ohranitev pravilne lege in hitrosti vozila na smernem vozišču, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po cestah zunaj naselja, – predvidevanje dejanske nevarnosti, – pravilno zaviranje pri večjih hitrostih, – pravilno oceno varnostne in minimalne varnostne razdalje, – pravilno oceno razdalje med vozili, – pravilno pospeševanje in zmanjševanje hitrosti (enakomerno pospeševanje vozila in prestavljanje v višje prestave pri nizkih vrtiljajih motorja oziroma zmanjševanje hitrosti z uporabo delovne zavore, odvzemom plina in prestavljanjem v nižje prestave), – vožnjo mimo ovire na vozišču, – vožnjo prek nevarnega prevoja ali večje grbe na cesti, – vožnjo po cesti skozi gozdno območje, – vožnjo po klancu navzgor in navzdol, – speljevanje na klancu (naprej oziroma vzvratno), – srečanje na zoženem delu ceste, – pravilno uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov.

	2.2 Vožnja po manj prometnih cestah v naselju	Kandidat se usposobi za: – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – pravilno nakazovanje in spremembo lege na smernem vozišču, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po cestah v naselju, – predvidevanje dejanske nevarnosti, – upoštevanje varnostne in minimalne varnostne razdalje, – približevanje in vožnjo prek prehoda za pešce, – približevanje in vožnjo prek kolesarske steze, – razvrščanje pred križiščem in vožnjo naravnost skozenj, – razvrščanje pred križiščem in zavijanje desno, – razvrščanje pred križiščem in zavijanje levo, – prehitevanje motoristov, kolesarjev in pešcev, – obračanje z uporabo stranske ceste, enakovredne ceste ali uvoza, – vožnjo mimo avtobusnih postajališč, – uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov.
	2.3 Vožnja na križišču s krožnim prometom	Kandidat se usposobi za razvrščanje pred križiščem s krožnim prometom in vožnjo skozenj.

	2.4 Vožnja mimo ovir na vozišču	Kandidat se usposobi za varno vožnjo mimo: – ovir pri delu na cesti, – otoka za pešce in drugih objektov na cesti, – ustavljenega ali parkiranega vozila, – območja parkiranih vozil, – ustavljenega vozila javnega prevoza potnikov, – ustavljenega vozila za prevoz otrok, – vozila, ki zavija levo, – ustavljene kolone vozil, – za varno vožnjo na območju umirjenega prometa.
	2.5 Ustavljanje in parkiranje	Kandidat se usposobi za: – parkiranje na parkirnem prostoru pod kotom naprej in vzvratno, – parkiranje na parkirnem prostoru pod pravim kotom, – vožnjo in parkiranje v garažni hiši, – vzvratno bočno parkiranje na parkirnem prostoru.
	2.6 Vožnja prek prehoda ceste čez železniško progo	Kandidat se usposobi za približevanje in vožnjo preko: – zavarovanega prehoda ceste čez železniško progo, – nezavarovanega prehoda ceste čez železniško progo.
	2.7 Vožnja po enosmernih cestah	Kandidat se usposobi za varno vožnjo po enosmernih cestah in razvrščanje pred križiščem na: – dvosmernem vozišču in za zavijanje na enosmerno cesto, – enosmernih cestah in za zavijanje na dvosmerno vozišče, – enosmernih cestah in za zavijanje na enosmerno cesto.

	2.8 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno in varno vožnjo na cestah z redkim prometom v naselju in zunaj njega, tako da: – upošteva prometne predpise, navodila policije in prometnih redarjev, – ustrezno predvideva morebitne in dejanske nevarnosti ter se pravilno odzove, – upošteva načela ekološke vožnje, – upošteva načelo defenzivnega ravnanja v prometu, – upošteva načelo zaščite šibkejših udeležencev v prometu. Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.
--	--	--

SPLOŠNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
3. učna stopnja	3.1 Vožnja po večpasovnih cestah v naselju	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje po cestah v naselju in predvidevanje prometnega toka prometa, – vožnjo po večpasovni cesti v naselju in menjavo prometnih pasov, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po večpasovnih cestah v naselju, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti pri vožnji po večpasovnih cestah v naselju, – pravilno upoštevanje varnostne in minimalne varnostne razdalje v gostem prometu, – približevanje in vožnjo prek prehoda za pešce, – približevanje in vožnjo prek kolesarske steze, – razvrščanje pred križiščem in vožnjo skozi križišče, kjer je promet urejen s svetlobnimi prometnimi znaki, – vožnjo skozi križišče, kjer promet ureja policist, – prehitevanje in vožnjo mimo ovire, – pravilno uporabo zvočnih in svetlobnih opozorilnih znakov, – vožnjo v zoženem delu vozišča in izmenično vključevanje vozil – sistem zadrge.

	3.2 Vožnja v gostem prometu po cestah zunaj naselja	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje po cestah zunaj naselja in predvidevanje prometnega toka prometa, – opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji v gostem prometu po cestah zunaj naselja, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – vožnjo v ovinkih, – dohitevanje in prehitevanje enoslednih in dvoslednih vozil, – pravilno ravnanje, ko ga prehiteva drugo vozilo, – vožnjo v koloni, – pravilno upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni, – vožnjo skozi predor, – vožnjo čez mostove (viadukte), – vožnjo po makadamski cesti, – vožnjo v različnih vremenskih razmerah, – ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči.
--	--	--

	3.3 Vožnja ponoči in ob zmanjšani vidljivosti	Kandidat se usposobi za: – načrtovanje vožnje ponoči v naselju in zunaj njega ter predvidevanje prometnega toka prometa, – opazovanje prometa v nočnih razmerah pred vozilom ter z uporabo vzvratnih ogledal ob vozilu in za njim, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega, – prepoznavanje nevarnosti pri vožnji ponoči in ob zmanjšani vidljivosti, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti, – pravilno uporabo luči na osvetljenem in neosvetljenem delu vozišča v naselju in zunaj njega, – pravilno dohitevanje in prehitevanje ponoči, – vožnjo ponoči s primerno hitrostjo glede na gostoto prometa oziroma vremenske razmere, – pravočasno zaznavanje pešcev in kolesarjev, – pravočasno zaznavanje nevarnosti naleta divjadi, – pravilno upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni, – vožnjo ponoči v ovinkih, – vožnjo v različnih vremenskih razmerah, – ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči.
--	--	---

**3.4 Vožnja po
avtocesti in cesti,
rezervirani za
motorna vozila**

(za vse kategorije
dvoslednih motornih
vozil razen F)

Kandidat se usposobi za:

- načrtovanje vožnje po avtocesti in cesti, rezervirani za motorna vozila ter predvidevanje prometnega toka prometa,
- ekološko in varčno uporabo vozila:
 - a) pravilno uporabo električne dodatne opreme vozila in uporabo strešnih nosilcev ter je pozoren na težo vozila in tlak v pnevmatikah (ekološka vožnja),
 - b) enakomerno pospeševanje vozila in prestavljanje v višje prestave pri nizkih vrtljajih motorja,
 - c) upoštevanje varnostne razdalje v povezavi z ohranjanjem hitrosti (vožnja brez nepotrebnega zaviranja in pospeševanja) ...
- uporabo pospeševalnega pasu za vključitev na avtocesto in cesto, rezervirano za motorna vozila,
- pravilno ravnanje, ko se na avtocesto oziroma cesto rezervirano za motorna vozila vključujejo druga vozila,
- opazovanje prometa pred vozilom ter z uporabo vzratnih ogledal ob vozilu in za njim,
- predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti na območju mrtvih kotov v neposredni bližini vozila ali poleg njega,
- prepoznavanje nevarnosti pri vožnji po avtocesti in cesti, rezervirani za motorna vozila,
- predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti,
- vožnjo s primerno hitrostjo glede na gostoto prometa oziroma vremenske razmere,
- pravilno upoštevanje varnostne razdalje in ustavljanje v koloni,
- dohitevanje in prehitevanje enoslednih in dvoslednih vozil,
- pravilno ravnanje, ko ga dohitevajo oziroma prehitevajo druga vozila,
- vožnjo ponoči oziroma ob zmanjšani vidljivosti,
- uporabo prometnega pasu za počasna vozila,
- uporabo odstavnega pasu in ravnanje ob okvari oziroma prometni nesreči,
- uporabo zaviralnega pasu za izključitev z avtoceste oziroma ceste, rezervirane za motorna vozila.

	3.5 Samostojna uporaba pridobljenega znanja s samoocenjevanjem	Kandidat je usposobljen za samostojno in varno vožnjo na cestah z gostim prometom v naselju in zunaj njega, tako da: – <u>upošteva prometne predpise, navodila policije in prometnih redarjev,</u> – <u>ustrezno predvideva morebitne in dejanske nevarnosti ter se nanje pravilno odzove,</u> – <u>upošteva načela ekološke vožnje,</u> – <u>upošteva načelo defenzivnega ravnanja v prometu,</u> – <u>upošteva načelo zaščite šibkejših udeležencev v prometu.</u> Kandidat se samooceni s primerjavo in izmenjavo izkušenj z učiteljem vožnje oziroma drugimi kandidati.
--	---	---

DODATNI DEL		
Učna stopnja	Učna vaja	Cilji usposabljanja
Posebnosti usposabljanja pri kategorijah: B/BE/C/C1/CE/C1E/F	4.1 Nakladanje in razkladanje tovora	Kandidat se usposobi za: – uporabo zaščitnih in varnostnih ukrepov pri nakladanju in razkladanju tovora na motornem oziroma priklopnem vozilu, – parkiranje ob nakladalni rampi, – priklop in odklop priklopnega vozila z vlečnim vozilom, – priklop in odklop polpriklopnika z vlečnim vozilom.
Posebnosti usposabljanja pri kategorijah: B/BE/D/DE/D1/D1E/	4.2 Vstopanje in izstopanje potnikov	Kandidat se usposobi za uporabo varnostnih ukrepov pri: – vstopanju oziroma izstopanju potnikov iz vozila, – vožnji šolske mladine, – vstopanju oziroma izstopanju potnikov v javnem potniškem prometu, – ustavitvi na avtobusnem postajališču in vključevanju v promet (pri kategorijah D1, D1E, D in DE).

Posebnosti usposabljanja pri kategorijah: C/C1/CE/C1E/D/DE/D1/D1E/F	4.3 Posebne varnostne zahteve pri vožnji	Kandidat se usposobi za: – opazovanje in predvidevanje prometa pri zmanjšanem vidnem polju zaradi konstrukcijskih lastnosti vozila in drugih udeležencev v prometu, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti zaradi vpliva bočnega vetra na vozilo, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti zaradi posebnih vozniških lastnosti motornega vozila, – predvidevanje morebitne in dejanske nevarnosti pri prehitevanju zaradi nevarnosti poškroplitve z vodo ali blatom, – preverjanje servokrmilnih in servozavornih sistemov, – pravilno uporabo zavornih sistemov in regulatorjev hitrosti, – prilagoditev smeri zavijanja glede na dolžino in višino vozila, – uporabo posebnih varnostnih ukrepov pri vožnji avtobusa, – ravnanje ob prometni nesreči, v kateri je udeleženo motorno vozilo kategorij C/C1/CE/C1E/D/DE/D1/D1E/F.
Posebnosti usposabljanja pri kategorijah: C/C1/CE/C1E/D/DE/D1/D1E/F	4.4 Uporaba posebnih predpisov pri vožnji	Kandidat se usposobi za uporabo: – navigacijskih sistemov in avtokarte, – predpisov o teži in dimenzijah vozila, – predpisov o vožnji in počitku, – tahografov, – predpisov, ki se nanašajo na prevoz potnikov.
Posebnosti usposabljanja pri kategoriji: B1	4.5 Posebnosti usposabljanja za vožnjo štirikoles	Kandidat se seznani s/z: – pravilno uporabo zaščitne opreme, – dejavniki tveganja in načinom vožnje štirikolesa (vožnja v krivinah, zaviranje, krmiljenje, tehnične značilnosti ...).